

Gedeputeerde Staten van Overijssel
Cc: Provinciale Staten

Datum Leusden, datum 4 juli 2025
Kenmerk H/20250704001/PE/mvdd
Betreft **Zienswijze op de concept-Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Overijssel 2025**

Indiener: Petra Ellens, regiomanager HISWA-RECRON

Geachte heer, mevrouw,

1. Inleiding

De vrijetijdseconomie is van grote waarde voor Overijssel. Recreatie en toerisme leveren niet alleen economische opbrengsten op, maar dragen ook bij aan een aantrekkelijke leefomgeving, gezondheid, ontspanning en een sterk regionaal imago. Recreanten en toeristische ondernemers houden dorpen en steden levendig, versterken het platteland en ondersteunen het behoud van lokale voorzieningen. Ondernemers investeren bovendien volop in duurzaamheid, innovatie en gastvrijheid.

Met belangstelling heb ik kennisgenomen van het ontwerp van de Omgevingsvisie Overijssel en de bijbehorende verordening 2025. Het is positief dat de provincie het belang van de vrijetijdssector erkent als onderdeel van brede welvaart. Tegelijkertijd wil ik met deze zienswijze enkele aandachtspunten en beleidsvoorstellen aandragen die bijdragen aan een realistische, uitvoerbare en toekomstbestendige invulling van het beleid.

2. Aandachtspunten

a. Verweving met andere sectoren vraagt om duidelijke kaders

De wens om recreatie te combineren met functies als landbouw, zorg, natuur en energie is begrijpelijk, maar vraagt om heldere richtlijnen. Wanneer is functieverweving wenselijk, en wanneer niet? Welke voorwaarden gelden voor ruimtelijke kwaliteit, schaal, bereikbaarheid en impact? Duidelijke kaders voorkomen onzekerheid bij initiatiefnemers en gemeenten. Overleg met de branche is hierbij van belang. Zij kennen de sector immers als geen ander.

b. Samenwerking met de landbouw vraagt maatwerk

De combinatie van landbouw en recreatie is niet vanzelfsprekend. Niet iedere agrarisch ondernemer wil of kan investeren in recreatieve functies. Zonder gebiedsgericht beleid en

ondersteuning bestaat het risico op onrealistische verwachtingen of aantasting van landschappelijke waarden.

c. Vergroten van het aanbod leidt niet automatisch tot meer vraag

De recreatiebehoefte – met name in dagrecreatie – is redelijk stabiel. Uitbreiding van het aanbod zonder onderbouwing kan leiden tot versnippering en kwaliteitsverlies. Ontwikkelruimte dient daarom gebaseerd te worden op actuele marktanalyses, bezoekersprognoses en levensvatbaarheid per regio.

d. Kwaliteit van de omgeving is essentieel

Een aantrekkelijke, schone en goed onderhouden omgeving is bepalend voor recreatief gebruik. Landschap, water, routes en voorzieningen bepalen de beleving. Investeren in ruimtelijke kwaliteit versterkt zowel de recreatieve waarde als het verdienvermogen van ondernemers.

e. Spreiding in ruimte en tijd vraagt actieve sturing

Om recreatiedruk op populaire gebieden te beperken en kansen in andere regio's te benutten, is seizoensspreiding en regionale spreiding cruciaal. Dit vraagt om gerichte marketing, goede infrastructuur en aanbodontwikkeling in minder bekende gebieden – inclusief jaarrond voorzieningen. Overleg met de branche hierover is noodzakelijk.

f. Karrensporenzones vragen om actualisatie en maatwerk

In de concept-Omgevingsverordening wordt verwezen naar een kaart met zogeheten karrensporenzones. Voor deze gebieden gelden beperkingen: een omgevingsplan mag geen activiteiten toestaan die de aanwezige cultuurhistorische waarden aantasten. Concreet betekent dit onder meer een verbod op afgravingen die het karakteristieke microreliëf van de karrensporen kunnen verstoren.

In de praktijk blijkt echter dat veel van deze karrensporen niet langer intact zijn of onvoldoende zichtbaar aanwezig zijn in het landschap. In sommige gevallen liggen deze zones zelfs dwars over bestaande recreatiebedrijven heen. Ik pleit daarom voor een actualisatie van de kaart op basis van onafhankelijk veldonderzoek. Daarbij dient nadrukkelijk gekeken te worden naar de feitelijke staat van de karrensporen en naar de mogelijkheid om bestaande recreatiebedrijven uit te zonderen (geëxclaveerd). Alleen op basis van actuele en gevalideerde gegevens kan effectief en proportioneel beleid worden gevoerd.

3. Feiten en cijfers: de waarde van recreatie in Overijssel

De economische én maatschappelijke betekenis van de vrijetijdssector in Overijssel is aanzienlijk. Cijfers uit 2024 onderstrepen dit:

- 8.772.000 overnachtingen, met een gemiddelde besteding van € 61,15 per nacht

- 41.300 arbeidsplaatsen in recreatie en toerisme
- Totale directe bestedingen: € 4,5 miljard per jaar

Deze cijfers illustreren het belang van een goed onderbouwd en toekomstgericht recreatiebeleid, met ruimte voor ondernemerschap, innovatie en kwaliteit.

4. Beleidsvoorstellen ter versterking

Op basis van bovenstaande aandachtspunten doe ik de volgende beleidsaanbevelingen:

1. Ontwikkel een toetsingskader voor functieverweving, met heldere voorwaarden, voorbeeldsituaties en aandacht voor ruimtelijke kwaliteit.
2. Baseer aanbodontwikkeling op vraaggerichte analyses, met oog voor spreiding, levensvatbaarheid en regionale behoefte.
3. Waarborg eerlijke concurrentie, met gelijkwaardige regels voor nieuwe en bestaande aanbieders.
4. Werk met gebiedstypologieën om passende recreatievormen per regio te stimuleren. Betrek recreatieondernemers actief bij deze processen.
5. Stimuleer kwaliteit, innovatie en identiteit in het toeristisch aanbod – met nadruk op duurzaamheid, beleving en regionale meerwaarde.
6. Veranker recreatie in brede omgevingsopgaven, zoals gezondheid, klimaatadaptatie, mobiliteit en leefbaarheid.
7. Bevorder natuurinclusief ondernemen, met duidelijke randvoorwaarden voor ruimtelijke ontwikkeling – niet alleen voor de recreatiesector, maar ook voor andere sectoren.
8. Actualiseer de kaart met karrensporenzones op basis van onafhankelijk veldonderzoek, en onderzoek de mogelijkheid tot uitzonderingen (exclusies) voor bestaande recreatiebedrijven. Zorg ervoor dat beleid aansluit bij de actuele situatie en vermijd onnodige beperkingen waar cultuurhistorische waarden niet (meer) aanwezig zijn.

5. Conclusie

De ontwerpvisie zet terecht in op een integrale benadering van recreatie en toerisme als onderdeel van een vitale provincie. Met de in deze zienswijze genoemde aanvullingen en aanscherpingen kan het beleid realistischer, robuuster en toekomstbestendiger worden ingevuld – ten gunste van inwoners, bezoekers én ondernemers.

Ik stel het op prijs als u deze zienswijze meeneemt in de verdere besluitvorming rond de Omgevingsvisie Overijssel 2025.

Met vriendelijke groet,

HISWA-RECRON

Petra Ellens
Regiomanager HISWA-RECRON Drenthe en Overijssel

